

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háború kezdve:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidőkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség káriratokat visszafelé
vagy megőrségre nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A mezőgazdasági szociálpolitika és szövetkezeti ügy.

— Irta dr. Czettler Jenő. —

A mezőgazdasági szociálpolitika nemzeti hivatása a magyar középosztály megerősítése, a földmives rétegek gazdasági és társadalmi helyzetének emelése által. Különbözik tehát az ipari szociálpolitikától, amely csupán az ipari munkásosztály érdekeivel foglalkozik s ezeken, mint munkásokon kíván segíteni. A két szociálpolitika között különbség a mezőgazdaság és az ipar üzemtechnikai különbözőségén és az ezen fölépülő gazdasági és társadalmi strukturán alapul. A nagy üzemek töke-összpontosulása miatt az ipari munkás önálló vállalkozó lenni nem tud, sőt még a kézműves is elveszti önállóságát. Ezzel szemben a mezőgazdasági kisüzem életképessége be van bizonyítva s itt tökekonzentráció ma egyáltalában nem észlelhető (parcellázások). Innen magyarázható, hogy még a mezőgazdasági munkás is kis vállalkozó akar lenni, földet kíván szerezni, hogy önálló egzisztenciát alapíthasson. A mezőgazdasági munkásnak a mai gazdasági és társadalmi renddel megegyező eme felfogását használja fel a mezőgazdasági szo-

ciálpolitika, amidőn gazdasági téren (jobb termelés, olcsó hitel, anyag-beszerzés és értékesítés) a kisgazdák és a mezőgazdasági munkások jövedelmi viszonyait emelni törekszik s erre a szakismeretek és az általános tudás gyarapításából, magasabb, a falunak kedvezőbb kulturfejlődést kíván reá építeni.

A mezőgazdasági szociálpolitika végrehajtásánál két tényezőre kell számítani: az államra és a szervezett társadalomra. Utóbbinak munkája, egyrészt kulturális és szociális téren mozog. (Magyar Gazdaszövetség, Országos Magyar Gazdasági Egyesület, vármegyei gazdasági egyesületek, gazdakörök); részint pedig gazdasági téren (szövetkezetek). A szövetkezeteknek különböző fajtája: földbérlet-szövetkezet, hitelszövetkezet, fogyasztási és anyagbeszerző szövetkezet, értékesítő szövetkezet, háziipari és más termelői szövetkezetek. A szövetkezetekben azonban nem csupán egy vállalkozási formát látunk, hanem első sorban a mögöttük levő egyetemes cél veendő figyelembe, amely a kisemberek érdekében a szabad versenyen, a nyereszkesedéssel és az önzésen alapuló termelési és jövedelem megosztási rendszerrel szemben a szolidaritásnak, egymás támogatásának, a gyöngébb istápolásának etikai elveit valósítja meg. A szövetkezés

nem kapitalista termelési alakulat. A kettő között áll, mint valósággal népjóléti és kulturtényező, amely egyrészt segít a kis emberen a kapitalizmus kinövésének korlátozása által, másrészt pedig megtanítja őket arra, hogy akaratukat a többség akaratának alárendeljék.

A szövetkezés oly idős, mint az emberi kultúra. A primitív munkamegosztás, sőt a legtöbb ősi államforma lényegében nem más, mint mezőgazdasági szövetkezet, élén egy vagy több patriarchális vezetővel. A szövetkezeti szellem, az agrár közösségekben és a nyomásos gazdálkodásban egész középkoron át élt és csak a kapitalisztikus termelési rendszernek a mezőgazdaságba való bevonulása folytán szűnt meg. Nemsokára azonban szigorúbb jogi formákba öltözve, mint a rochdalei takácsok. Schultze-Delitzsch és Raifeisen által megindított szövetkezeti mozgalom, újból feltámadt és ma nincsen a világnak olyan kulturállama, ahol szövetkezeti mozgalommal ne találkozoznánk, sőt a szövetkezetekből lassanként egy világgazdasági szervezet kezd kiépülni, amely szemben a kapitalisztikus vállalkozással, egyes termelő országokat közvetlen érintkezésbe hoz a fogyasztó országokkal.

A szövetkezés fontosságának megité-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az autokrata.

Ötthon, papucsban és ingujjokban úgy jön meg, mint egy háziasszony. A külvilágban azonban segéd a Marais egyik házában.

Tíz órakor érkezik oda s egyetlen ugrással nyakig temetkezik a rézsarkos vastag könyvekbe. Még hét órakor is ott látni őt.

Nem kér semmit, de fél, hogy egyszer majd a többi házak segédei betörlésolják a gardát ellene. Valahányszor a többiek interpellálják őt a nyolc órai munka ügyében, mindig így felel:

— Igazuk van. Kell mindannyiunknak. En nekem már meg is van. Én úgy tíz és tizenegy közt érkezem a hivatalos helyiségbe és hat és hét közt távozom, tetszés szerinti időben. Tehát én nem magam miatt beszélek.

Természetesen nem mondja, hogy tíz óra egy perckor érkezik s hogy hat óra 59 perckor távozik.

A rács mögött, a kasszáján olyan, mint egy haragos buldog, pedig kezes, mint egy szelid bárány. Soha nem kiabál, soha nem ka-

romodik, a saját nyugalma úgy élvezi, mint egy connoisseur.

Nincs olyan ital, amihez az ember hozzá ne szoknék húz évi használat után. Őt is mindenki szereti.

Háromfartály hétkor a kis hivatalnokok, a tanoncok menet közben odakiáltják neki:

— Jó éjt, monsieur Louis!

Es ő mindenkinél felel, egyénileg, metódusan s ha elrendezte ceruzáit, mire kivette elhasznált tollat a tollszárból s bedobta azt a papirkosárba, ha bezárta íróasztala főkjait és leseperte róla a felesleges papirosokat, ő is jó éjszaka kíván a gazdának és a fősegédnek.

A Ru Montmartre-on megáll, hátranéz, megbizonyosodik felőle, hogy senki se látja s végignézi az apró mozgó, elárúsító koscsikat.

Biztos kézzel vásárolja meg, a mire szükség van, aztán sietve menekül a csomagokkal kezében a Martyr-utca felé, ahol kis fészke vár rá.

— Háromfartály nyolcra!

Ez az ödvözlés fogadja:

— Nem, kedvesem, csak fél nyolcra. Megnéztem az órát a boulevardon.

— Háromfartály nyolcra!

Louis ur nem mer többet szólni: rég el-

vesztette annak a szokását, hogy neki legyen igaza. Különbben is az asztal meg van terítve. Louis ur papucsot ölt magára s ingujjban igyekszik magát hasznossá tenni. Először is gyermekei nyakára köti a szervétát, felvágja nekik a kenyeret s elviszi a tányérjukat. Mikor vége a vacsorának, felmosogat, kiséper, port töröl, szóval rendet csinál és már régen alszik mindenki, mikor végre nyugalomra tér ő is.

Hat órakor reggel olyan nesz, a mit más észre se venne, huzza ki az ágyból. Az ajtóhoz szalad, leveszi a kilincsről a tejes üveget, a mely még ide oda ingog, a mint ráakasztottá, kimegy a konyhába és előkészít mindent az első reggelire. Es mikor a tej felforr, öltözésbe kezd, a tükröt leteszi maga elé az ablakra, de közben vigyáz, nehogy a tej kihüljön vagy kifusson, s zajtalanul tesz-vesz, nehogy kedvesei felébredjenek.

Hét órakor a gyermekek reggelije készen van. Kilenc órakor ő még mindig dolgozik, most a gyermekek cipője van soron, azokat keni be fény másszal.

Közben Mme Louis, a felesége haragszik:

— Na! Már megint eltépte valaki az újságot! Adél, te tépted el?

— Nem mama. Papa tépte el.

Veiszlovits Adolf és Fia

cég „Concordia Entreprise des Pompes Funébres“ Első nagyvárad
temetkezési vállalatával és márvány művek gyárával Rákóczi-ut 13. sz.
a. épült házába (a régi Apolló épülettel szemben) ÁTKÖLTÖZÖTT.

Az 1858. év óta fennálló vállalat jóakaratu
pártfogását és támogatását új otthonában is
kéri kiváló tisztelettel **Veiszlovits Lajos.**

lésénél sokan tulásba esnek. Egyesek, különösen a szocialisták, azt szeretnék, ha ez az alakulat a kapitalistikus vállalkozási formát és az egyéni termelést teljesen kiküszöbölne. Amint fentebb láttuk, ez meghaladja a szövetezés célját.

Az individualista termelés hívei viszont, kifogással élnek ellene, hogy a kereskedelmet érzékenyen károsítja. Ezzel szemben az igazság, hogy csak a fölösleges közvetítést korlátozza, ami ugy a termelő, mint a fogyasztó millióinak érdeke.

A szövetezetet üzletkörének csupán tagjaira való szorítása, a hitelezés teljes kiküszöbölése és az italmérés korlátozására vonatkozó, leginkább Magyarországon, főnhangzó kifogások kicsinyes természetűek és elbírálásuk csak a quod uni iustum, alteri aequum elvnek alkalmazásával lehetséges, t. i. a szövetezetnek kell, hogy ugyanannyi joga legyen, mint az egyes kereskedőnek és minden olyan korlátozástól mentes legyen, a mely tulságos és fölösleges zaklatással jár.

Elfogulatlanul mérlegelve a helyzetet, a szövetezeti mozgalom előnye gyanánt tekinthetjük, hogy segélyével a kisüzem és a kisvállalkozó a modern gazdasági élet követelményeihez alkalmazkodhatik, nagy tőkék felett rendelkezhetik és a nagyüzemek hasznát átviheti a kisüzembe.

Hátránya azonban mindaz, ami egy önkéntes szervezkedésnél előfordulhat, t. i. nem oly állandó, mint az állam, község, stb. intézményei. Kétségtelen azonban, hogy a mai szabadforgalmi gazdasági rendszerben, mint annak szabályozója és különösen, mint a mezőgazdasági szo-

Louis ur nem mozdul. Ideje, hogy tá-
zzék.

Gyorsan nyeli le kenyérét s egy kis darab sajtot, az asztal szeglete mellett csak féltesttel ülve székén, s egy ujnyi kávét iszik reá. De fél tíz órakor egész viselkedése megváltozik.

Tisztán kiöltözve, kényelmesen halad le a lépcsőn s a házmester jó napot-jára fenhéjazóan felel. És a Martyr-utcában már teljes az átváltozás.

Most áll boszut. Önmagával beszél s közben handabandázik a kezével:

— Az áldóját! . . . Még csak az kellene! . . . A hátamról hagyjam lenyuzni a gyapjat? Ah, nem, nem, ebből nem kérek! En vagyok az ur a háznál, végre is, én! Es azt kívánom, hogy feleselés nélkül, fogadjanak szót nekem a házamnál, mint egy gép! Bizony! Nem hallgatsz? Még boszantani mersz? Egy szót se többet mert különben! . . .

A keze ökölbe szorul, de ezalatt megérkezik a hivatalába. Nem, nem akarja, hogy vele így bánjanak; igen, szót fogadnak neki, vagy . . . Hiszen elvégre ő az ur a háznál, vagy mi!

Beletemetkezik a könyveibe, a fiókjaiba s elrejtőzik a rács mögött. Olyan itt, mint egy vadállat, akit a kor ártalmatlanná tett. De még mindig a félóra előtti bátorságán és győzelmén kérődzik, amit az önmagával tartott párbeszédben vivott ki a felesége fölött:

— Mi . . . Mit? Még feleselsz? Hallgass, vagy kikapsz!

Ah, micsoda siró és megalázkodó arca van a feleségének e pillanatban — az ő képzeletében!

Gaston Chéreau.

ciálpolitika legkiválóbb tényezője, óriás szerepet tölt be. Ezt a magyar szövetezeti központok: az Országos Központi Hitelszövetezet, a Hangya, a Gazdák Biztosító Szövetezete, a Magyar Mezőgazdák Szövetezete és az Állatbiztosító Szövetezete központjának eddigi fejlődése legkézzelkerülőbb bizonyítja.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 10.

Elnök: **Návay** Lajos.

Az elnöki előterjesztések és irómányok bemutatása után rátérnek **Návay** Lajosnak, a képviselőház elnökévé történt megválasztása által megüresedett alelnöki állás betöltésére.

Beöthy Pál alelnök.

Elnök elrendeli a szavazást, majd a beérkezett szavazatok megszámlálását, melynek eredményeképpen kijelenti, hogy a képviselőház alelnökévé 189 szavazattal **Beöthy Pál** választott meg, gróf Lázár István 33 szavazatával szemben. (Eljenzés és taps a jobboldalon.)

Beöthy Pál hálásan mond köszönetet a Ház kitüntető bizalmáért s ígéretet tesz arra nézve, hogy a házszabályokat mindenkor becsületesen fogja kezelni s éppen ezért kéri továbbra is a Ház bizalmát. (Általános helyeslés, éljenzés és taps.)

Elnök jelenti, hogy a megállapodás értelmében következik a jövő évi költségvetés tárgyalása, előbb azonban 10 perc szünetet rendel el.

A költségvetés.

Szünet után **Hegedüs** Loránt a költségvetést ismerteti nagy általánosságban, s megemlíti, hogy a jövő évi költségvetés szerencsés kézzel lett megállapítva. S tekintettel arra, hogy a pénzügyi bizottságban az összes pártok vezetői is mind hozzájárultak a költségvetéshez, bárha politikai szempontból nem is szavazzák meg, kéri a javaslat elfogadását. (Helyeslés a jobboldalon.)

Désy Zoltán a Kossuth-párt nevében bírálja a budgetet.

Földes Béla a Justh-párt nevében kritizálja a költségvetést és nem fogadja el.

Ülés vége 2 órakor.

A miniszterelnök a királynál. Gróf **Khuen-Hédervary** Károly miniszterelnök, mint félhivatalosan jelentik, délután öt órakor dr **Bárczy** István titkár kíséretében Bécsbe utazott és holnap délelőtt kihallgatáson jelenik meg a királynál. Az audiencia pontos idejét még nem állapították meg. Valószínű, hogy a miniszterelnök még szombaton elutazik Bécsből Hédervárra és onnan hétfőn reggel tér vissza Budapestre. A miniszterelnök a politikai helyzetben beállott fordulatról tesz jelentést ő felségének. A közeljövőben az új elnökség is szokás szerint meg fog jelenni a királynál, de ennek időpontja még nincs meghatározva.

A püspöki konferencia. Ma délelőtt 10 órakor folytatta tanácskozásait a püspöki konferencia a primás budavári palotájában. Az egyházfejdelmeket Kohl Medárd püspök üdvözölte, a konferencián ellenben maga **Vassary** Kolos hercegprimás elnökölt, a jegyzőkönyvet pedig mint legfiatalabb, **Glattfelder** Gyula csanádi püspök írta. A tegnap le nem tárgyalt napirendet a konferencia ma végigvitatta és a hercegprimás szíves szavakkal bucsuzott el a püspököktől.

Andrássy kibékült Polónyival. A képviselőház mai ülése előtt érdekes jelenet játszódott le a folyosón gróf **Andrássy** Gyula és **Polónyi Géza** között. Tudvalevő, hogy a két politikus között már évek óta személyes ellentét volt. Most az általános béke hangulatában **Andrássy** a folyosón odalépett **Polónyihoz** és barátságos köszöntés után kezét nyújtott neki. **Polónyi** szintén kezét nyújtott és a két politikus meleg kézzorítással pecsételte meg a közöttük is helyreállott békét.

A hosszupályii mandátum. A hosszupályii kerület küldöttsége november 16-án fölkeresi **Beöthy** László kereskedelmi minisztert, hogy neki a kerület képviselőségét följánja.

Beöthy Pál a Ház alelnöke.

A képviselőház mai ülésén egy napi szenvedélyes izgatottság után megválasztotta **Beöthy** Pált alelnökének. A megválasztását megelőző izgatottság okát az képezte, hogy megtudták róla, hogy ő ugyan nem bihari képviselő, de azért a legodaadóbb gárdisták közül való. Hát hiszen ezt rége tudhatták volna **Beöthy**-ről, kinek már a neve is elárulja bihari eredetét. **Beöthy Pál** **Beöthy** Aldzsinak a fia. Apja a képviselőház ismert humoristája volt, aki jóízű adomáival a néhai öreg generálist is jó kedvre tudta deríteni.

Beöthy Pál itt született Biharországban, a családnak régi birtokán Nagymarján. Felesége is bihari leány, **Elek** Gusztávnak a leánya **Valéria**. Pályáját is itt kezdte a vármegye szolgálatában, hol aljegyzőségen kezdve cséffai főszolgabíró lett és majdnem — alispán. **Szynyogh Péter** alispán halála után hárman pályáztak az alispánságra: **Miskolczy** Ferenc, **Fráter** Barnabás és **Beöthy Pál**. **Miskolczy** lett a győztes — bár **Tisza** **Beöthy Pált** támogatta. Mikor **Tisza** István miniszterelnök lett **Beöthy Pált** főispánnak küldte Bereg megyébe. A főispánsága persze nem sokáig tartott, mert közbejött a szabadelvű párt bukása 1905-ben, melynek következtében ő is benyújtotta lemondását.

Azóta ő is félrevonult s várta az idők jobbrafordulását. A tavalyi választáskor aztán Törökszentmiklóson lépett fel s ennek a mandátumával került a Házba, melynek ma alelnöke lett.

Képzett ember, igazi gentri, Tiszának lelkes és odaadó híve. Megtámadták egyes lapok, hogy konzervatív irányú és büszke ember. Ma egy interjúv keretében védekezik az Est-ben e vádak ellen. Abban igaza van, hogy ma már mindenkit konzervatívnak, reakciónak mondanak, aki nem hajlandó feláldozni a nemzeti tradíciókat.

Hát mi is kiállítjuk **Beöthy Pálnak** a bizonyítványt, hogy nem »klerikális«, de jellemző, hogy a radikálizmus lejtőjén ime már odáig jutottunk, hogy a liberálisok is reakciós tűzbe kerülnek.

Az ujságírók Návaynál.

Budapest nov. 10.

(Saját tudósítónktól.) Az ujságírók **Rákosi** Jenő vezetésével tisztelegtek **Návay** Lajosnál. Az elnök szívélyesen fogadta az ujságírókat és elismerőleg nyilatkozott a sajtóról, mely a kultura fejlesztését van hivatva előmozdítani.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel
FLEGMAN
divatháza.

Bémer-tér. Alapított 1888.

A debreceni egyetem.

Debrecen, nov. 10.

A debreceni egyetem ügyében a kollégium igazgatótanácsa tegnap ülést tartott gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok elnöksége alatt s tárgyalás alá vette gróf Zichy János kultuszminiszternek leiratát, amelyet a létesítendő teológia karának szervezésére nézve intézett a tiszántuli református egyházkerülethez.

A leirat a tanszékek betöltésével, a pályázat kiírásával foglalkozik elsősorban, természetesen az uralkodónak tartván fenn a jogot, hogy a debreceni egyetemhez tanárokat nevezhessen ki. A teológiai karon hét tanszék lesz. Es pedig ujszövetségi írás magyarázat és ószövetségi teológia, egyháztörténet, dogmatika, szimbolika, vallásbölcselet és vallástörténet, szónoklat, liturgia és lelképásztorkodás.

A hittudományi kar tanárainak fizetésére a tiszántuli ref. egyházkerület felajánlott 70 ezer koronát, s használatra átengedi a kollégiumban a teológiai akadémia jelenlegi helyiségeit, valamint ezek felszerelését.

Amennyiben az egyházkerület a további tanszékek szervezését kívánja, később köteles alapítványokat felajánlani, de a miniszter kiköti, hogy a tanszékszaporítás ellen észrevételeket tehet.

A világi karok tanszékeit a miniszterium az állami költségvetés terhére fogja szervezni és dotálni. A debreceni kollégium híres könyvtára és tudományos gyűjteményei az egyetem céljaira fognak szolgálni.

Ezek a lényeges pontjai a kultuszminiszterrel kötendő szerződésnek.

Az igazgatótanács letárgyalta a szerződést s magáévá tette. Határozatát felterjeszti az igazgatótanács a konventhez, melynek jóváhagyása szükséges még, hogy a szerződés jogérvényes legyen.

Az igazgatótanács gróf Degenfeld Józsefnek, gróf Tisza Istvánnak, dr. Balhazár Dezső szuperintendensnek és Debrecen városának az egyetem körül szerzett érdemeiért köszönetét fejezte ki.

Legjobb minőségű

valódi amerikai cipők

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

A megyei tisztviselők státus rendezése.

A megyei tisztviselők státus rendezése legközelebb már a törvényhozás elé kerül. A státus rendezéséről bizonyos hírek már nyilvánosságra jutottak és ezek egyáltalán nem elégtették ki a tisztviselők várakozását. Különösen mostoha elbánásban részesültek volna az árvászéki tisztviselők és a kezelő személyzet. Hogy a sérelmes javaslatot megváltoztassák, az árvászéki tisztikar vasárnap Budapesten országos értekezletet fog tartani.

A kezelő személyzet országos értekezletét ebben a tárgyban már megtartották az elmúlt kedden Budapesten, a vármegyeháza nagytermében.

A kezelő személyzet az országos értekezleten memorandumot készített, melyet a belügyminiszterhez fognak felterjeszteni.

A memorandum kimagaslóbb része a fizetési osztályokba való előlépés módzata, mely minden kezelő személyzeti tagról igazságosan gondoskodik és lehetetlenné teszi a protekciót. A napidíjasokra vonatkozólag is életbevágó újítást tartalmaz a memorandum.

E szerint a napidíjasok nyolc évi szolgálat után belelépnének a XI. fizetési osztályba, melynek minimuma nem 1400 korona, 1600 korona volna. A memorandumot megfogják küldeni minden vármegyének. Az országos értekezlet után 15 tagú küldöttség kereste fel Héderváry miniszterelnököt gróf Haller és gróf Wickenburg országgyűlési képviselők vezetésével. A küldöttség arra kérte a miniszterelnököt, hogy is, mint belügyminisztert, hogy az állami tisztviselőkkel egyidejűleg a megyei tisztviselők is kapjanak az államtól drágasági pótlékot.

A miniszter kijelentette, hogy ismeri a kezelő személyzet sanyaru helyzetét és megígérte, hogy kérelmüket teljesíteni fogja úgy, hogy a megyei tisztviselők az állami tisztviselőkkel egyidejűleg kapjanak drágasági pótlékot.

UJDONSÁGOK.

A Katholikus Népszövetség irodalmi matinéja.

A Szent István-Társulat tudományos és irodalmi osztálya, a kath. írók és újságírók Országos Pázmány Egyesülete és az equinói Szent-Tamás-Társaság a Kath. Nagygyűlés alkalmából nov. 23-án, hétfőn d. e. 11 órakor a Szent-István-Társulat dísztermében irodalmi ünnepélyt rendeznek, melyre mindhárom Társulat tagjai s a Katholikus Nagygyűlés résztvevői hivatalosak.

Az ünnepély sorrendje:

1. Elnöki megnyitó-beszéd. *Giesswein Sándor* prelátus kanonok.
2. A laikus morál válsága, *Concha György* dr. udv. tanácsos egyetemi tanár.
3. Indián álma. Históriai ének. *Kröger Aladár* dr.
4. Barkókról és palócokról. Néprajzi történetek. *Komoróczy Miklós*.
5. Elnöki zárás. *Kiss János* dr. prelátus, egyet. tanár.

* **Készülnek a kamarai választásokra.** A kereskedelmi és iparkamarai választások november hó 19-én tartatnak meg Nagyváradon. Az előkészületek úgy az iparosok, mint a kereskedők részéről már hetek óta megindultak. A kereskedők között a Keres-

kedelmi Csarnok jelölésével szemben reformpárt alakult, amely nagy agitációt fejt ki, hogy a kiskereskedők és a Csarnokkal összeköttetésben nem álló kereskedőkből állítják össze a listát. Az iparosok között is vannak pártok. Az ipartestület ugyan már jelölt, de még titokban tartja a jelölést s csak a választás előtt pár nappal hozza nyilvánosságra a jelöltek névsorát. A gyáriparosok vasárnap tartanak gyűlést a kamarai választások ügyében. Mint értesülünk dr. *Moskovits József* jelölése és megválasztása mellett tömörülnek. Igen tekintélyes pártja van továbbá *Weinberger Lajosnak*, az Emilia malom tulajdonosának.

* **A vármegyei tiszti nyugdíjbizottság ülése.** A megyei tiszti nyugdíjbizottság tegnap ülést tartott az alispán hivatalában. Az ülés egyedüli tárgya volt a nyugdíjszabályrendelet módosítása, melyre a szolgák véglegesítése adott okot. A bizottság a szabályrendeletet módosította is oly formán, hogy a szolgákat véglegesítette, illetve azok ellátásáról a vármegye 20 héten keresztül betegségük esetén is gondoskodik.

* **A jogászok Mensa hangversenyére** utólag a következők váltották meg tiszteletjegyüket. Hlatky Endre, Komzsik Alajos 10—10 koronával, Imrik S. Zoltán, Nadányi József, Szabeny Gyula 5—5 koronával, Bakator József, Materny Imre 2—2 koronával. A kegyes adományokért hálás köszönetet mond *Számborovszky Rezső*, segítő-egyleti elnök.

* **A rendőrség figyelmeztetése.** A rendőri sajtóiroda a következőket közli: A nagyváradai őrző és bezáró vállalat, mely rövid egy és fél év óta már a harmadik vállalkozó kezében van a nagyváradai községi bíróságnál több helybeli kereskedő és iparos ellen eljárást indított az őrzési díjak behajtása iránt. A rendőrség helyénvalónak tartja a nagyközönség tájékoztatása céljából közölni, hogy e vállalatnak jelenleg állítólag csak három óre van s az egész város területén e három ór látja el az őrszolgálatot. Azonban a rendőrség ellenőrző t. alkaptány úgy ayáron, mint télen, sem éjjel előtt, sem éjtél után, nem talált egy őrt sem szolgálatban.

* **A szinkör állandó vizsgálata.** A nagyváradai szinkörben előfordult tüzesetről még hivatalosan nincs megállapítva, hogy gyújtogatásból vagy gondatlanságból keletkezett e. A rendőrkapitány most szigorubb felügyelet alá veszi a színházat. *Gerő Armin* főkapitány ugyanis elrendelte, hogy ezután az a rendőrtiszt, aki az éjjeli szolgálatot teljesíti a rendőrségen, köteles minden éjjel kimenni a szinkörhöz s azt alaposan átvizsgálani. Esős, havas időben fel van jogositva az illető tisztviselő bérkocsi igénybevételére. Mindennap jelentést kell tenni a vizsgálatról. — Szerintünk inkább a tűzoltóknak kellene ezen vizsgálatot teljesíteni. Ugyis ott tanyáznak a szomszédban.

* **Körorvos választás Hagymádfalván.** A megüresedett hagymádfalvai körorvosi állást többszöri pályázat dacára is még mindig nem lehetett betölteni. A főszolgabíró az eredménytelen hirdetések után most újra meghirdette a pályázatot. A választás december hó 7-én lesz.

* **A népszámláló biztosok díja.** A népszámláló biztosok díjainak egy részét visszatartották, amíg átvizsgálják azokat. Most eljött a fizetés ideje. A polgármester a következő felhívást adta ki: A m. kir. központi statisztikai hivatal a Nagyvárad város népszámlálási anyagát elfogadta, így a népszámlálási felülvizsgálók és mindazon számláló biztosok, akik a hibásnak talált anyagot annak idején pótolták, visszatartott iratmányeiket dr. Molnár Imre tb. aljegyző

által láttamozott bélyeges nyugtájára, a városi pénztárból a mai naptól kezdve felvehetik. Nagyvárad, 1911. november 10. Rimler Károly, polgármester.

* **Határtagosítás Berettyóújfaluban.** A községi lakosságra nézve nagy jelentőségű esemény lesz e hó 22-én Berettyóújfaluban. Ezen a napon tartják meg ugyanis a határtagosítás helyszíni szemlét. A szemle ugyyszólván a legfontosabb része a tagosítási eljárásnak, rendesen ennek felületessége miatt szokott történni a legnagyobb kellemetlenség. A szemlére a földművelésügyi miniszter dr. Nádassy Gézárt küldi ki. A fontos közigazgatási eljárásról tegnap értesítette a miniszter az alispánt.

* **Elütötte a villamos.** Könnyen végzetessé válható baleset történt tegnap reggel fél 7 órakor Nagyváradon a Kossuth-utcán. *Gergely* Karolin 15 éves fugyivásárhelyi leány a piacra igyekezett. Az Aszódi féle üzlet előtt át akart menni a másik oldalra. A Nagypiac-tér felől éppen akkor jött a 9 számú D. kocsis. A leányt aki a kocsik zajától nem hallotta a csengetést, a villamos elütötte. A kocsivezetőnek sikerült a kocsit mielőtt még a kerekek átmentek volna a leányon, megállítani. A leánynak az ijedségen és a horzsolásokon kívül egyéb baja nem esett.

* **Uj lacikonyhák építése.** A városi mérnöki hivatal elkészítette a lacikonyhák végleges rendezésének terveit. Az új lacikonyhákat a nagypiac téren a cédulaház mellé tervezi a mérnöki hivatal, még pedig szilárd anyagból, téglafallal, vasbeton tetővel, amelyet facementel fednének be. Összesen tíz helyiség lenne, szorosan egymás mellett s mindenik egy étkező helyiséggel, konyhával és kis kamarával birna. Egyenként 2784 koronába kerülne az építés. A város amortizációs kölcsönből építené s a lacikonyhások évenként törlesztés és épület fenntartás címén 208 korona bért fizetnének egy-egy helyiségért. A tervet a szakbizottságok elé kerül.

* **A szennyvíztisztító telep gépberendezése.** A szennyvíztisztító telep építésével már ide s tova elkészült a csatornázási vállalat, a gépberendezést azonban még esután készítik. A belügyminiszter értesítette Nagyvárad városát, hogy jóváhagyja a városi közgyűlés azon határozatát, amellyel a szennyvíztisztító telep gépberendezésének elkészítésével a Budapesti szivattyú és gépgyár részvényszeresét bizza meg. Megjegyzik azonban a miniszter, hogy a gépberendezés 21.780 koronánál többre nem kerülhet.

* **Postaügynökség Tépén.** Biharvármegye Tépe községében november hó 21-én postai ügynökség lép életbe. A postaügynökség kézbizosítási köre Tépe községre s a közigazgatási szempontból ezen községhez tartozó Mérgescsárda telepre terjed ki.

* **Potocki gyilkosa megszökött.** Stanislaudból jelenti egy táviratunk: Siczynszki Miroszlav ukrainai egyetemi hallgató, Potocki gróf helytartó gyilkosa ma éjjel az ottani fogházból megszökött. Fegyencruháját a cellában találták. Egyébként semmi nyoma sincs a szökevénynek. Siczynszkit tudvalevőleg kötél általi halálra ítélték, ami a király 20 évi börtönre enyhített.

* **Garázdá őrmesterek.** Tegnap reggel 4 órakor Mezey Mihály-utcán végig ittas állapotban garázdálkodva haladtak Gyecze Péter 4-ik honvéddalozogzredbeli őrmester és Vass szakaszvezető s egy őrmester társukkal, Schön Lipót kenyérsütődjének ablakát bevették, mert nevezett sütődjében az ablakon keresztül őket kiszolgálni vonakodtak. A nagyszavu katonákat

Nemes Lajos rendőrszere n igyekezett csendre inteni, azonban fáradozása hiábavaló volt. A rendőrség fentebb nevezett katonákat feljeltette felettes hatóságukhoz.

* **A kolera.** 12 nappal ezelőtt a belügyminiszterium hivatalos kimutatása szerint 38 kolerás beteg volt az országban. Hat nappal később már egyszerre 6-ra szállott le a betegek száma és a legutóbb érkezett kimutatás már ismét 15-öt jelent. A belügyminiszteriumból mindazonáltal megnyugtató hírek érkeznek, amennyiben ma már *egyetlen egy község sincs sáralatt*, holott 12 nappal ezelőtt öt község volt teljesen elszigetelve. A járvány az ország déli részében és Budapest környékén van a Duna és a Tisza közelében. Biharvármegyéből tegnap érkeztek be a főorvoshoz a jelentések a kolera elleni intézkedések fogantatására vonatkozólag. A jelentések szerint általában az óvintézkedéseket mindenütt fogantatották. Egy-két hely van még, ahol hiányokat találtak a főtisztviselők, ezeket azonban rövid időn belül pótolni fogják.

* **Börtön elől a halálba.** Egy öreg munkás szomorú tragédiájáról ad hírt bihardió-szegi tudósítónk. Horbics Ferenc 62 éves cserépgyári munkást a járásbíróság 6 napi fogságra ítélte. Tegnap kellett volna bevonulnia a fogházba, az öreg ember azonban, akinek ez volt az első összeütközése a törvénnyel, annyira szívére vette a dolgot, hogy az éj folyamán egy lámpaszlopra felakasztotta magát.

* **Osökmő a korcsmák ellen.** A vármegyében dacára annak, hogy a miniszter nem hagyja jóvá a korcsmáknak vásár- és ünnepnap való zárvatartása tárgyában hozott határozatokat, egyre-másra hozzák a képviselőtestületek a hasonló szellemű intézkedéseiket. Legutóbb Csökmő községe hozott ilyen határozatot. E szerint a korcsmákat nem zárják be egész nap csupán este 6 órától. A zár tartana szombat este 6 órától reggelig, vasárnap szintén zárva lenne 6 órától. E határozatra az indította a községet, hogy a korcsmai garázdálkodások este 6 órától kezdődnek. A határozatot természetesen megfélebbítették az illetékes korcsmárosok s így az ügy a vármegye törvényhatósága elé fog kerülni.

* **A pálinka hatása.** *Gönczi* Sándor vasuti alkalmazott tegnap a Rákóczy-uti Haldek-féle korcsmában pálinkázott. Délután 5 órakor, mikor már eleget szedett be a szeszből, garázdálkodni kezdett. A korcsmáros értesítette a vasuti rendőrökönitményt, ahonnan rendőrök mentek ki. *Mékes* Lajos és *Karácsony* János rendőröknek nagy erőfeszítéssel sikerült megfékezni a garázdá embert. Fölkisérték a rendőrségre, ahol lezárták.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembertől, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer**-féle fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. löporáruda. Telephon 269. Nagyvárad Rákóczi-ut.

x **Október havában** megjelenő magyar és német folyóiratok nagy választékban érkeztek. Kérjen mutatványszámot. **Benkő Artur.** Telefon 870.

x **Csillár és fémáru gyártási telep:** Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-1. Bemer-tér 3. Telefon 556. Készítik a legizélősebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petróleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; villamos motor, világítási és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló műszertel STERN ADOLF. 33

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzlet

folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

az őszi és téli szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kívánatra háznál szolgálok.

Telefon 11-41. Telefon 11-41

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Hit és haza.

Vasárnap d. u. Iglói diákok, este Eszmadta (premier.)

Olasz staggione Nagyváradon. Szenzációs három opera előadásra készülnek a színháznál. November hó végén egy híres elsőrangú olasz staggione opera társulat jön Nagyváradra. Erdélyi Miklós nagy áldozatok árán szerződtette három estére a híres operakészeket, akik között olyan híres művészek is vannak, mint Carló Rossi és Emília Nant. Az olasz staggione társulat november 20., 21. és 22-én játszik Nagyváradon. Első este a Sevillai borbélyt, második este a Faust-ot, harmadik este a Rigolettót adják elő. Az olasz opera esték elsőrangú műelővezetést ígérnek s ma Nagyvárad az első vidéki magyar város, ahol ilyen nagystílusú érdekes olasz opera társulat lép fel.

Az eszmadta bemutatója. A színháznál lázasan készülődnek a vasárnap esti premierre. Minden jel arra mutat, hogy ismét egy forró sikerű operett kerül a színház műsorára. Az eszmadta azok közül a kedves mozgalmás és finom muzsikájú operettek közül való, amelyek a világ minden részén nagy sikert aratnak. Szenzációs látványosságok teszik változatosá a darabot. Az első felvonás színtere például egy divatáru üzlet belseje. Ezt

Flegman-cég állítja ki s maga a színpad ritka érdekes látványosságot fog nyújtani. A második felvonás Nizzában játszódik le s egy rendkívül érdekes táncjelenet van benne. Zsigmondi Anna és Kabos Gyula görkorsolyán járják ezt az érdekes táncot. Már napok óta tanulja az új sportot a primadonna s a népszerű komikus. Estelenként egész sereg nézője van a Bémér-téri aszfalton a színház előtt a korcsolyázó primadonnáknak s ott is zajosan megtapsolják, mikor egy-egy sikerült körfordulatot, vagy egy nyolcast csinál. A vasárnapi premier tehát olyan látványosságnak ígérkezik, amilyen még nem volt a szezonban. De nem csak a darab szenzációs strükkjei érdekesek, hanem a mulattató meséje és a dallamos, kedves muzsikája is.

A Hit és haza — plagium. A Szigligeti színház színre hozta minálunk is Schönher Károly német írónak »Hit és haza« című tendenciózusan hazug darabját, amely a protestantizmus történeti lefolyásának meghamisításával galád támadást tartalmazott a katolikus egyház ellen. Most csak azért térünk vissza az ügyre, mert a darab körül támadt vitában a bajor lapok, amelyek különben a legnagyobb mértékben fel voltak háborodva annak irányzatossága ellen, bebizonyították, hogy a darab még csak nem is eredeti alkotása Schönhernek, hanem *közönséges plagium*. Teljesen azonos ugyanis Artur Müllernek »Ersz várunk nekünk az Isten« című régi darabjával. Schönher urban tehát úgy látszik csak a katolicizmus elleni gyűlölet égett lobogó lánggal, de a tehetsége már arra sem futotta, hogy ennek a gyűlöletnek eredeti kifejezést adjon. Ilyen körülmények között egészen természetes, hogy a müncheni lapok egyértelműleg tiltakoznak azon eshetőség ellen, hogy Schönher Károly a Nobel díjra jelöltessék. S hogy ebben mi is teljes mértékben egyetértünk velük, az magától értetődik. Nem szabad megengedni, hogy ez a magas irodalmi kitüntetés egy olyan embert érjen, aki amellet, hogy hazug beállításokkal akarja félrevezetni a közönséget, még plagizator is.

Vas és rezbutor

gyári rakitári

Szekevényagy 3 matracal 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarniss 4 korona

Gyermekagy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolfvaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SPORT.

A vasárnapi football mérkőzés. Különösen mozgalmas lesz holnap, vasárnap folyamán a Rhédey-kerti football pálya. Délelőtt a helyi második csapatok mérkőznek fél helyárok mellett. Football sportunk örvendés fejlődése következtében ma már második csapatainkban is több ügyes játékos van, így a csapatok is élvezetes játékokat nyújtanak. Délután fél 3 órakor a N. A. B. előcsapata az aradi tornaegyesület jóhírű football csapatával mérkőzik.

A nagyváradai fiúk erősen készülnek a matchre nehogy utóbbi ismételt győzelmeik után épen az itthoni pályán érje őket vereség. A mérkőzést Niessner Aladár városi mérnök fogja vezetni, kinek bíraskodása biztosítja a küzdelem fényes lefolyását.

ZENE.

A mai hangversenyestély. Nagy érdeklődéssel várja a nagyváradai hangverseny-publikum, melynek valósággal ünnepi estéje lesz a mai Liszt Ferenc emlékeztetének, az ő halhatatlan zsenijének lerótt kegyeletadó lesz az est programjának egyik fele a Stefániai Imre, a jeles zongoraművész a mai alkalomra előkeresett és földolgozott egy sereg mesterpéccet Liszt zongoraműveiből és ezeket játssza el nekünk az ő briliáns művészetével. Mary Maud számai is nagysikerűnek ígérkeznek. A kiváló énekművésznő szintén a Liszt emlékeztetének szenteli műsora egyik felét. Liszt egyik legszebb dalát énekli el, majd a Saint-Saëns híres Sámson és Delilahjából énekel egy részletet és egy különösen szép Csajkovszky-dalt. Stefániai Imre különben ma megérkezett Nagyváradra a nejevel, született Schuwalov grófnő társaságában és a Sas-hotelbe szállott meg. A hangverseny pontosan fél 9 órakor kezdődik.

Igazságszolgáltatás.

Elitelték a csendőr gyilkosait. Három napos tárgyalás után ma este hozta meg az esküdtbiróság az ítéletet. A tegnap napon befejezést nyertek a tanúkihallgatások és ma került a sor a perbeszédre. *Stancsics* kir. ügyész mondotta el először a vádbeszédét, kérve mind a négy vádlottat a halált okozó súlyos testi sértés büntetésében bűnösnek kimondani. *Rádl* Odón, *Popity* János dr és dr *Fényes* Odón nagyhatású védőbeszédei után késő este vonultak vissza az esküdtek határozathozatára. Nyolc óra volt, mikor az elnök kihirdette az ítéletet. Eszerint a bíróság mind a négy vádlottat halált okozó súlyos testi sértés büntetésében mondta ki bűnösnek és Sz. Veres Imrét 4 évi, Szücs Józsefet, Baranyi Sándort és T. Fejes Imrét egy évi és 10 havi börtönrre ítélte. A védők semmiségi panaszt jelentettek be.

EGYESÜLETEK.

Pénzüntézeteki tisztviselők gyűlése.

A *Biharmegyei Pénzüntézeteki Tisztviselők Szövetsége* Nagyváradon tegnapelőtt választmányi gyűlést tartott. *Markovits* Sándor elnök első sorban meleg szavakban emlékezik meg dr *Beöthy* László most kinevezett kereskedelemügyi miniszter személyéről, azon benső kapcsolóról, mely őt nagyváradai közgazdasági szereplése révén, a pénzüntézeteki illetve azok tisztviselőihez fűzi. Egyhangú lelkesedéssel ment határozatba, hogy a pénzüntézeteki tisztviselők szövetsége dr *Beöthy* László kereskedelmi minisztert feliratilag fogja üdvözölni.

A tárgysorozat további folyamán jelentés tétetett arról, hogy *Szász* János a budapesti Leszámitoló bank főtitkárságának a nagyváradai közgyűlésen felolvasott nagy érdekű értekezése a pénzüntézeteki ipari tevékenységnek jelentősége, tekintettel a vidéki pénzüntézeteki szerepére, a szövetség részéről kinyomtatott és a tagoknak szétküldetik.

Határozatba ment, hogy a szövetség az idén is megtartja közgazdasági előadásait, melyre a szövetség tisztviselő tagjain kívül, közgazdasági életünk jeleseit is fel fogja kérni.

Megkeresi a szövetség a helyi és vidéki pénzüntézeteki igazgatóságait, hogy tekintettel az általános drágaságra, tisztviselőiknek ily címen pótlékot szavazzanak meg.

Végül elhatározott, hogy a társas élet élénkítése céljából, a tél folyamán több ízben barátságos és szórakoztató estélyek tartatnak.

NYILTTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és díszüvegezési műintézete.

Üvegcsiszoló és tükör árúgyár.

NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünkettemplom ablakok díszüvegezések
készítésére, művészi és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

GZÉGÜNK TÖBSZÖRÖSEN KITUNTETVE.

Telefon 1164.

TÁVIRATOK.

Az olasz—török háború.

London, nov. 10.

Az alsóház mai ülésén Dillon a következő kérdéseket intézte a külügyminiszterhez: 1. Bejelentette-e Olaszország az annexiót a brit kormányának? 2. Milyen álláspontot foglal el a brit kormány, azokkal a mohamedánokkal szemben, akik az annexió proklamálása után is folytatták az ellenállást az olaszok ellen? 3. Elismeri-e az annexió tényét Anglia és 4. bejelentette-e tiltakozását az angol kormány az olaszoknak a háboruban való embertelen viselkedése miatt?

Sir Edvard Grey röviden azt felelte, hogy az első kérdésre igennel válaszol, a másodikra nem adhat feleletet, a harmadik és negyedik kérdésre válasza: nem.

Bizalom a török hadügyminiszternek.

Konstantinápoly, nov. 10.

A kamarában a harctérről visszaérkezett bengahai képviselőnek: Setvan Jussufnak megjelenése váratlan fordulatot idézett elő. Nagy elkeseredéssel fogadták a képviselőt, aki gyújtó beszédben belátásra kérte a kamarát mire az ellenzék a beszéd hatása alatt visszavonta in-

ditványát és kézfelemeléssel egyetértőleg bizalmat szavaztak a hadügyminiszternek.

Róma, nov. 10.

A törökök és arabok döntő ütközetre készülnek Tripolisz ellen. Az olaszok kizárólag a védelemre szorítkoznak.

Elmenekült a kínai császári család.

London, nov. 10.

Pekingből táviratozzák: A fiatal császárt tegnap elvitték a fővárosból. Az özvegy császárné a dinasztia tagjaival tegnap reggel hintókra ült a szent város talai mögött és titokban elutazott. Kétszáz társzekerre rakták föl a császári család kincseit s mindent elvitték. Mandsuriba. A szökést csak tegnap este vették észre. A jelek arra vallanak, hogy a manézsui dinasztia utolsó órája ütött. Minden egyes tartomány kikiáltotta a köztársaságot s a császári család egyetlen reménye, hogy a forradalmi vezérek közt már is egyenlenség ütött ki, mert féltékenykednek Sun Yat Senre. Két japán gőzhajó Yokohamából Kína északi partjaira indult japán csapatokkal.

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Irtá: Schmidt Amália. — Fordította: N. M.

(Folytatás)

17

Igyekezett magát meggyőzni, hogy a bárónak gyermeki szeretettel és hálával tartozik, gondolt arra is, hogy évek hosszú során át részese volt ótalmában és szeretetében és hogy holnap talán utóljára fogja őt látni az életben, mégis hidegen fordult el tőle.

Szívében maga is kárhóztatta a közönyösöset; de nem tudván azt leküzdeni, nem akart melegebb érzelmet színléni.

Ellenben a báró nagyon meg volt indulva. Heves és tuláradó lévén érzelmeiben, a jobban épen úgy, mint a rosszban. H élénhez ment, megragadta mindkét kezét és magához ölelte.

— Derék leány vagy, Helén! és tudhatod, hogy más körülmények között szívesen neveztelek volna leányomnak.

— Fajjalom, hogy meg kell válnom, és soba sem szűnöm meg igaz szeretettel emlékezni rád.

Bizton számíthatsz arra is, hogy jövődről gondoskodni fogok; Neuklostert nem mint szegény leány fogod ehagyni.

Helén sebesen a báróhoz fordult, arca égett, hangja szilárd és határozott volt.

— Köszönöm, bátyáml de jószágod nem fogadhatom el. Korábbi jótéteményeid emlékéket híven meg fogom őrizni; de ezután nem fogadhatok el öntől semmit anélkül, hogy megálázva ne érezzem magamat.

Mostantól kezdve, Isten segítségével, csak magamra fogok támaszkodni.

Elment, anélkül, hogy a báró még egyszer megkísérett volna őt visszatartani vagy vele megegyezni.

A báró meg volt elégedve Helén határozottságával, de haragudott büszkeségére, melylyel minden további támogatását visszautasította és szegénységének megvetéséhez Helén iránt most még bizonyos személyes ellenszenv is járult a báró részéről.

Nemsokára ezután a lakszobába ment a báró, hol Miksát egyedül találta, mivel a báróné és Helén még némi előkészületeket tettek az urak elutazásához.

A báró szívélyesen szólította meg fiát és megmondta neki, hogy Helénre vonatkozólag még most nem kíván tőle határozott nyilatkozatot; azt ellenben kívánja, hogy ne írjon neki, se őt, miot mennyaszonyát ne említse, míg egymáshoz való viszonyuk határozottan rendezve nem lesz.

A fiatal ember hálás volt atyjának ezen látszólagos engedékenységeért és azon csalfa reményben, hogy atyját lassanként legforróbb vágya iránt kedvezőleg fogja hangolhatni, mindent megígért, amit kívánt tőle. Aztán Helént kereste fő, hogy tudassa vele fényesebbeknek látszó reményeit.

Az est elég nyugodtan tolyt le; a következő reggel ama rendetlen tevékenység képét mutatja, mely azoknál szokta megelőzni az utazást, kik az otthonról való hosszabb távolléthez szokva nincsenek.

Helén oly sok oldalról vétetett igénybe, hogy nem is volt ideje magára gondolni, míg a válasz órája meg nem érkezett. Ekkor nem volt többé képes uralkodni az érzett szenvedélyes fájdalom kitörései fölött; de a báró attól tartván, hogy el fogja magát árulni, futólagosan bucsút vett nejétől és Miksát a kocsiba toltta.

(Foly. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gaboratózsdén tegnap lanyha volt az irányzat. Készaru forgalom huszezer mázsá.

Határidők zárlata:

Aprilisi buza (1912)	— —	11.80
Aprilisi rozs	— —	10.32
Októberi zab	— —	9.37
Aprilisi zab	— —	9.63

Októberi rozs	— — — —	9.69
Októberi buza	— — — —	11.95
Májusi tengeri (1912)	— — — —	8.53
Augusztusi tengeri	— — — —	8.60
Augusztusi repec	— — — —	14.60

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	842.50
Osztrák hitelrészvény	— —	647.—
Jelzálogbank	— —	482.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	571.—
Salgótarjáni közsén	— —	675.—
Osztrák államvasut részvény	— —	719.—
Közuti vasut	— —	789.—
Beocsini cement	— —	—
Rimamurányi vasmű	— —	619.—
Városi vasut	— —	415.—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

MEGNYILT

a Bémer-tér sarkán Nagyvárad legelőgánsabb cipőüzlete, hol óriási készletet tartunk mindentéle cipőárunkban.

Egységáraink: 10, 13, 17. és 22 kor.

Moskovits Farkas és Társa

czipő és csizmagyár részvénytársaság

NAGYVÁRAD. BÉMER-TÉRI FIOK.

A szerelem utja a gyomron visz át
azért süssetek és főzettek kizárólag Ceres ételzsirral.

Legfinomabb TEAVAJ készítése: Sárga, simulékony »CERES« ételzsir (»Ceres«-kockák) és fehér (»Ceres«-táblák) egyenlő arányban keverve; óvatosan, felhevítés nélkül megolvastandó. Ehhez hozzáöntendő nyers tejfel vagy nyers tej, (1/2 kg. »Ceres«-hez 1/2 liter tejfel) minekutána az egész jól megkavarandó, mialatt a lábat gyorsabb kihűlés végett hideg vízbe állítjuk mindaddig, míg a zsir megfagy. A tej víztartalma így teljesen kiválik, míg a »Ceres« zsir a legfinomabb teavaj ízét és zamáját veszi fel és ugyanugy használható is. Egy tojás sárgája még jelentékenyen növeli e keverék jóságát. Az ezen utastás alapján előállított teavaj az érvényben levő törvényes határozmányok szerint csakis a saját háztartásban használható.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.
 Nagyváradi, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
 Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.
 A betétkamatadót az intézet fizeti.
 Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.
 Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyváradi, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.
 192

Sal Ferencz-utca 13. sz.
 alatt csinos 2 szobás alkos lakás mellékhelyiségekkel —
azonnalra kiadó.

Formára és tartósságra
 felülmulhatatlanok
 a MOSKOVITS

anatomiai czipők.

Egységárak: 10, 13, 17 korona.

Nagyváradi fiókküzetek:

I. Kossuth-utca 5. Gyárépület.
 II. Bémer-tér, Bazár-épület.
 III. Zöldfa-utca 7. sz. Dr. MUNK-ház.

Moskovits Farkas és Társa
 czipő és csizmagyar részvénytársaság.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság, Nagyváradi.

Hirdetmény.

A «Gazdasági és Iparbank» nagyváradi részvénytársaság 1911. november 9-én tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta, hogy 2.100.000 korona részvénytőkéjét 1300 darab 700 korona névértékű új részvény kibocsátása által 3.010.000 koronára felemeli a következő módzatok mellett:

1. A kibocsátandó 1300 db. új részvényből a régi részvényeseknek 500 darab bocsátatik rendelkezésre akként, hogy minden hat darab régi részvény alapján egy darab új részvény vehető át. Hányadrészvények nem adatnak ki, ha azonban oly részvénybirtokos, kinek hatnál kevesebb részvénye van, átvételi jogát gyakorolni kívánja, úgy minden régi részvény után, egy, az átvételi jog gyakorlását tanúsító igazolvány adatik neki.

Ezen új kibocsátású részvények az 1912-ik év üzleteredményében a régi részvényekkel teljesen egyenlő mértékben részesednek.

2. A kibocsátási ár 800 korona, melyből 700

korona a részvénytőkét, 100 korona pedig a tartalékalapot illeti. Ezenfelül fizetendő a II. fokozatu bélyegilleték.

3. Az elővételi jog gyakorlásakor részvényenként 200 korona és a bélyegilleték fizetendő. A további befizetések egyszerre, vagy részletekben, de legkésőbb folyó év végéig teljesítendők.

A teljesített befizetések után a befizetés napjától folyó év végéig 5 százalék kamatot térítünk meg.

Felhívjuk ennélfogva mindazon részvényeseket, kik az ujonnan kibocsátandó részvényekre az elővételi jogot gyakorolni kívánják, hogy részvényeiket 1911. december 10-éig az intézet pénztáránál lebélyegzés végett mutassák be és az átveendő új részvényekre eső befizetéseket teljesítsék, mert ezen határidő letelte után az elővételi jog többé nem gyakorolható és az át vett részvények elhelyezése iránt az igazgatóság fog intézkedni.

Nagyváradi, 1911. november 9-én.

A Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság Igazgatósága.

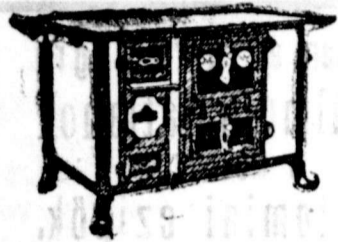
TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében
 Nagyváradi, Rákóczi-ut. Minden vasárnap kirakat kiállítás.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszműlakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

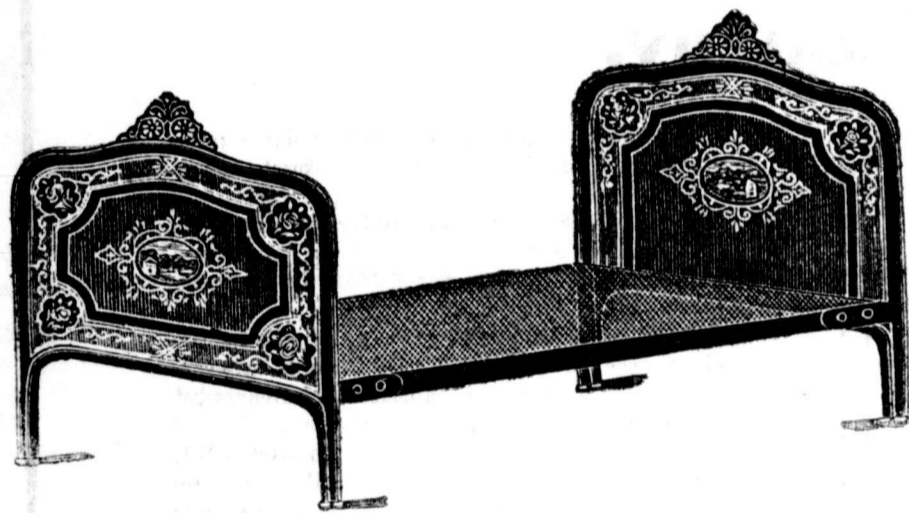
esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben, villany felvételei speciálitása utólérhetetlen.

Vas- és Rézipar r.-t. Nagyvárad

Telefon Gyártelep 1015.

Telefon Városi raktár.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy a

Rákóczi-ut 13-ik szám alatt
Wei szlovits - palotában

vas- és rézbútor kiállításunkat

megkezdtek. Raktáron

tartunk a legszebb és legjobb kivitelű árukat. Eredeti gyári árban árusítjuk.

A szabadalmazott Éden-pamlag kizárólagos eladási helye!

A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, a megtekintés vételkényszer nélkül maradunk
Teljes tisztelettel

Vas- és rézipar R.-T.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájvíz	25 >
1 > száj szagtalanító	50 >
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatol	20 >
1 > tégely Odontin fogpaszta	25 >
1 drb Odontin betét	25 >
1 üveg Picavan	25 >
1 üveg Bay Rum	25 >
1 > Jera violette brillantia	15, 20, 35 >
1 > francia brillantín	50 >
1 > folyékony brillantín	15 >
1 > valódi dió olaj	75 >
1 > > kivonat	15, 20 25 >
1 drb bajusktőtő	

1 üveg Kerpel kézfinomító	38 kr.
1 tégely Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Diana szappan	65 >
1 dob Lickner puder	38 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
8 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya glyocin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	38 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfinomító	20 >
1 > végtelegly tejcrém	

1 esomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatú borotva készület	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	20 >
1 dublé bajuszkéfe	45 >
1 valódi serte ruhakéfe	06 >
1 körömkéfe	20 >
1 surolókefe óriási	10 >
1 surolókefe kisebb	96 >
12 drb Royal angol cipő krém	70 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefélő	20 >
1 > cipőfényesítő flanel	80 >
1 > Jurigatem Zománc	60 >
1 matr vörös gumiosó	85 >
Egyegyed Ko Benz watta	

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját szabványos ellenőrzés, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!